

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra germanistiky

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: **Bc. Kateřina Doležalová**

Název diplomové práce: **Jazykové biografie žáků s odlišným mateřským jazykem a jejich odraz ve výuce němčiny jako cizího jazyka**

Vedoucí diplomové práce: **doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.**

Oponent diplomové práce: **doc. Dr. habil. Jürgen Eder**

Vyjádření vedoucí diplomové práce:

Kateřina Doležalová se ve své diplomové práci zabývá jazykovými biografiemi žáků s odlišným mateřským jazykem, kteří žijí v Rakousku a tam též navštěvují základní školu, a sleduje, jakými jazyky komunikují, na jaké úrovni a v jakých komunikačních situacích. Její téma přesně zapadá do zahraničního odborného diskursu. U nás se mu okrajově věnuje pouze prof. Janíková z MU v Brně, další studie podobně zaměřené mi nejsou známy. Práce sice nereflektuje jazykové biografie žáků cizinců žijících v ČR, i přesto je pro rozvoj českého lingvodidaktického výzkumu nesmírně cenná. Přináší poznatky, které jsou a i v budoucnu budou zásadní pro pochopení procesů komunikace s žáky s odlišným mateřským jazykem, jakož i pro jejich jazykovou a kulturní integraci do českého prostředí.

V teoretické části práce postupuje diplomantka velmi logickou cestou. Nejprve definuje pojmy, které jsou v její práci stěžejní (mnohojazyčnost, osvojování jazyka vs. učení se jazyku, němčina jako cizí jazyk vs. němčina jako druhý jazyk atd.). Následují pojednání o identitě, vztahu identity a jazyka, kultuře, kulturní rozmanitosti a problematice interkulturní komunikace a interkulturního učení, o migraci se stručnou charakteristikou azylové politiky v Německu a Rakousku. Všechny teoretické kapitoly na sebe navazují a utvářejí komplexní pohled na

problematiku diplomové práce. Diplomantka průběžně všechny předkládané informace usouvztažňuje s cíli práce, vyjadřuje své vlastní názory a odkazuje na své kazuistiky. Vychází z aktuální odborné, zejména německy psané literatury. Po odborné stránce přesahuje teoretická část práce vysoce nároky na diplomové práce kladené a dovoluji si tvrdit, že by s tímto textem diplomantka velmi dobře obstála i u rigorózního řízení.

Neméně zdařilá jako část teoretická je i výzkumná část práce. Design výzkumu je velmi promyšlený a plně koresponduje se stanovenými cíli práce. Diplomantka předkládá sedm kazuistik, které dokladují jazykovou a kulturní integraci (či neintegraci) žáků s odlišným mateřským jazykem ve věku 12 - 14 let navštěvujících jednu základní školu v Linci. Kateřina Doležalová kombinuje řadu technik sběru informací, od dotazníku, přes interview, pozorování až po metodu jazykové biografie, kterou velmi detailně rozpracoval a popsal prof. Krumm. Tím se jí podařilo vytvořit velmi komplexní obraz o jednotlivých žácích. Shrnující pohled diplomantky na situaci jednotlivých žáků je velmi objektivní, zbavený všech předsudků a politických vlivů. Její závěry jsou vysoce nadčasové. Cením si např. toho, že svou pozornost neupírá jen k jazyku cílové země, ale všímá si i potřeby věnovat se mateřskému jazyku žáků a jeho systematickému rozvoji. Její postřehy k významu jazyků v životě člověka a jejich vlivu na rozvoj vlastní identity jsou velmi zajímavé a svědčí o její odborné a lidské zralosti. Doporučení pro výuku němčiny jako druhého jazyka (DaZ) jsou už jen pomyslnou třešničkou na dortu. I v nich diplomantka prokázala svou připravenost na výkon učitelského povolání. Její návrhy dílčích aktivit jsou pestré a motivující.

Práce je psána německy, a to velmi kultivovaným jazykem. Občasné chyby (např. ve skloňování přídavných jmen v přívlastku či v příčestí minulém) nepřesahují únosnou míru, nicméně je velká škoda, že se v tak kvalitní práci vůbec vyskytují. U obrázku na str. 26 není uveden zdroj. Ačkoli je práce psána německy, chybí v ní její německý název, ten je uveden pouze česky a anglicky. Použité citace jsou plně v souladu s citační normou a nevykazují žádné zásadní prohřešky. Svým rozsahem odpovídá tato práce spíše práci rigorózní (cca. 110 normostran).

Otázky k obhajobě:

1. Mohla byste vysvětlit rozdíl mezi bilingvismem a vícejazyčností? Jak se tento rozdíl může odrážet ve výuce cizích jazyků?
2. Mohla byste stručně zobecnit závěry vaší práce pro využití v české škole?

Závěrečné stanovisko:

Předložená diplomová práce se v mnoha aspektech vymyká běžným pracím předkládaným na katedře germanistiky PF JU v posledních letech. Nejenže ji diplomantka psala z velké části při svém zahraničním studijním programu v rámci programu Erasmus+, ona tam realizovala též poměrně rozsáhlý výzkum, při němž musela překonat řadu byrokratických překážek. Dokázala si získat respekt nejen u žáků, jež do výzkumu zapojila, ale i jejich učitelů a rodičů. Ve své práci se zabývala

zejména po metodologické stránce velmi komplikovaným tématem, při jehož zpracování musela prokázat značnou míru odborných kompetencí, ale i kreativity, a schopnosti samostatné tvůrčí práce. I přes drobné jazykové problémy považuji její práci za originální, velmi inovativní a pro zkoumání dané problematiky v českém kontextu potřebnou.

Její práce splňuje požadavky na diplomové práce kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení

- výborně -

České Budějovice 23. 5. 2018

M. Andrašová